

TÜRÜK

2024, Yıl/Year: 12, Sayı/Issue: 38, ISSN: 2147-8872

TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

TURUK International Language, Literature and Folklore Researches Journal

Geliş Tarihi / Date of Received: 03.07.2024

Kabul Tarihi / Date of Accepted: 31.08.2024

Sayfa / Page:29-38

Research Article / Araştırma Makalesi

Yazar / Writer:

 Dr. Oğuz YILDIRIM

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

oguzyildirim540@gmail.com

 Kerime Neslihan ÇAĞLAR CANA

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
Yabancı Diller Eğitimi A.B.D, Yüksek Lisans Öğrencisi

kneslihancc@gmail.com

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇENİN ÖĞRETİMİNE KAYNAKLIK EDEN A1 VE A2 SEVİYESİNDEKİ DERS KİTAPLARINDAKİ DİL BİLGİSİ ÖĞRETİMİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: YENİ HİTİT (A1 ve A2 TEMEL)

Öz

İnsanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliği, konuşma ve düşünme yetisine sahip olmasıdır. Kişinin dünyadaki yerini, kıymetini belirten ve insanı insan yapan en temel özellik dildir. Dil insanın var oluşunun ifadesidir. Kişi, dili aracılığıyla düşündüğü ve gördüğü şeyleri tespit etmekte ve bu unsurları nesilden nesile aktarabilmektedir. Böylelikle bir neslin başarılarından diğer nesillerde faydalanma imkânı elde etmektedir. Bu bağlamda Türkçe, geçmiş zamanlarda olduğu gibi, günümüzde de geniş bir coğrafi alanda 150 milyondan fazla insan tarafından konuşulan zengin bir dildir. Yabancı/ Uluslararası kişiye, bu dili öğrenmek ve bu dili konuşanların kültürel zenginlikleriyle tanışmak dünyaya karşı farklı bir bakış açısı kazandıracaktır. Bu açıdan yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi, bireyin kendi dilinden başka bir dilde anlama ve anlatma yetisi kazanması anlamına gelmektedir. Kişinin elde ettiği bu yetiyi ve öğrendiği bilgileri dil bilgisi sayesinde daha kurallı ve kalıcı hale getirmesi muhtemeldir. Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni Hitit – Yabancılar için Türkçe ders kitabı (A1-A2

Temel)¹ içerisinde yer alan ünitelerin dil bilgisi açısından değerlendirilmesi, ünitelere göre dil bilgisi konuları ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi konularının ne şekilde ele alındığı gibi hususlar yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, A1 düzeyi, A2 düzeyi, Dil bilgisi, Yeni Hitit.

AN EVALUATION ON GRAMMAR TEACHING IN A1 AND A2 LEVEL COURSE BOOKS THAT REFER TO THE TEACHING OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE: YENI HITIT (A1 and A2 BASIC)

Abstract

The most important feature that distinguishes humans from other living creatures is that they have the ability to speak and think. The most basic feature that determines a person's place and value in the world and makes a person human is language. Language is the expression of human existence. A person detects what he thinks and sees through his language and can transmit these elements from generation to generation. In this way, other generations have the opportunity to benefit from the successes of one generation. In this context, Turkish is a rich language spoken by more than 150 million people in a wide geographical area today, as in the past. Learning this language and meeting the cultural richness of its speakers will give a foreign/international person a different perspective on the world. In this respect, learning Turkish as a foreign language means that the individual gains the ability to understand and express in a language other than his own. It is possible for a person to make this skill and the information he has learned more regular and permanent thanks to his knowledge of language. In this study, the units in the Yeni Hitit - Turkish for Foreigners textbook (A1-A2 Basic) used in teaching Turkish as a foreign language are evaluated in terms of grammar, the grammar topics according to the units and how the grammar topics are handled in teaching Turkish as a foreign language. There are issues such as.

Key Words: Turkish as a foreign language, A1 level, A2 level, Grammar, Yeni Hitit.

Giriş

İnsanlar arasındaki iletişimi sağlayan en önemli öge dildir. İnsanlar öncelikle gözlerini açtığı ülkenin dilinin içine doğar ve bu sayede kendi varlık çerçevesini meydana getirir. Dil, insanın varlık alanının yazı, ses ve beden diline bürünmüş şeklidir. Bu bağlamda her ulus ve onu meydana getiren kişiler, kendi dil çerçevesinde kimlik elde eder. Bu bakımdan dil, geçmişten taşınan değerlerin, zihniyetin ve psikolojinin, birey ve toplumun bir anlatımıdır (Oruç, 2016: 312; Yaşartürk: 2024).

Türkçe, içerisinde bulunan eklerin uyumu, söz varlığı ve içindeki şive ve ağız özellikleri açısından dünyanın en zengin dilleri arasında yer almaktadır. Türkçe yalnızca Türkiye'ye ait

¹ Ankara Üniversitesi TÖMER, (2014). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1 (A1 ve A2 Temel Düzey). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

görülmemelidir. Ömer Seyfettin Türkçe'nin evrenselliğini göstermek amacıyla: “Benim vatanımın sınırları Edirne'den başlayıp Hakkâri'de bitmez. Benim vatanımın sınırları Türkçe konuşulan yerde başlar, Türkçe konuşulan yerde biter.” ifadelerini kullanır. Bu bağlamda dilin sınırlarının, dünyanın sınırlarına dönüştüğünü ve bu unsurların herhangi bir coğrafyaya sığdırılamayacağını söyler (Sezer, 2018: 74).

Yabancı dil öğrenmek, hedefte olan kültürü öğrenmekten ziyade, kişinin kendi kültürel yaşamına olan farkındalığını ve dünya bakışını değiştirir. Bu sayede, kişi değişik kültürlerle karşı hoşgörü kazanabilir ve diğer kültürlerle karşı farkındalık elde edebilir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde çeşitli dillerin benzer ve farklı niteliklerinin değişimlerinden haberdar olmak ve Türkçenin maziden gelen kıymetlerine hâkim olmak önem arz etmektedir (Tüm, 2022: iii).

Dil bilgisi, bir dili, ses, biçim ve cümle özellikleri açısından anlamlandırmaya çalışan bunlarla bağlantılı kural ve kaideleri tespit etmeye çalışan bir bilim dalı alanı olarak tanımlanmaktadır. Dil bilgisinin öğretiminde dilin ses, şekil ve cümlelerinin yapısal özelliklerini bazı teknik ve yöntemler kullanarak öğrencilere öğretip ve bu yolla onların hedef dili etkili, doğru ve düzgün kullanmalarını sağlamaya yönelik birtakım etkinlikler aşamasıdır. Bu nedenle dil bilgisi öğretim süreci, anlama, anlamlandırma ve anlatma becerisinin öğrencilere etkili bir biçimde öğretilmesi için kaynak görevi üstlenen bir alandır (Özdemir, 2019: 13). Avcı ve Küçük yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil bilgisi kısmının düşünce analizi teorisini kullanarak daha etkili bir öğretim süreci olacağını savunurlar. Bahsi geçen çalışmada, Türkçenin anlam ve manaya bağlı yapısı bakımından dil bilgisine uyumlu cümleleri diğerlerinden ayırt etme dil bilgisine uygun bu cümlelerin anlam ve yapılarını ortaya koyma açısından bir araç olarak faydalanılmalıdır. Bu sayede Türkçenin mana boyutundan yürünmüş ve yapısal olarak birtakım özellikleri de ihmal edilmemiş olacaktır. Yapılandırmacı yaklaşımının dil bilgisi öğretiminde kullanılması gerektiğini savunan Avcı ve Küçük, çalışmalarında dil bilgisi konularının öğretimi öncesinde bir ihtiyaç analizi yapılması gerektiğini dile getirirler. Bu anlamsal çerçeve içerisinde hedefte olan dil yabancı kişilere metinlerden hareketle sezdirme yoluyla kuralları öğretmeye yardımcı olur (2017: 49).

Yeni Hitit- Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1-A2 Temel), Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi TÖMER tarafından hazırlanmış, temel düzeyde bir ders kitabıdır. Kitabın ön sözünde 2004 yılında Avrupa Konseyi'nce onaylanan 56.2004 model nolu “Yetişkinler İçin Avrupa Dil Portfolyosu'nda belirlenen A1 ve A2 beceri düzeylerine ulaştırmayı hedefleyen bir çalışma olduğu dile getirilmiştir. TÖMER ADP betimleyicilerinin gerektirdiği konulara göre desenlenen 12 üniteden meydana gelen kitapta her bir ünite 3 alt konuya bölünmüştür. Üniteler aşama aşama ilerlemiş ve konular bu doğrultuda seçilmiştir. Dinleme, okuma, sözlü anlatım, yazma vb. becerilere yönelik çeşitli kolay etkinliklerle konular pekiştirilmeye çalışılmıştır. Her ünite içerisinde yer alan dil bilgisi tabloları, kullanıcı bireylerin dilin yapısal özelliklerini ve işleyişi kolay bir sunumla görmesi sağlanmış ve etkinlikler yardımıyla konular öğretilmeye çalışılmıştır. Kitabın son kısmında yer alan “Dil bilgisi desteği” her üniteye bulunan dil bilgisi tablolarının içerdiği yapılar hakkında kısa ve özlü bilgiler içermektedir. Bu bağlamda çalışmamızda *Yeni Hitit- Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1-A2 Temel)*'nda yer alan dil bilgisi konularının değerlendirmesi yapılacaktır.

1. Yeni Hitit- Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1-A2 Temel)² Dil Bilgisi Öğretimi Konularının Ünitelere Göre Dağılımı

Ünite	Dil Bilgisi Konuları	Seviye
1	1- Koşaç Tümcesi (haber kipi) 2 -(İ)ncİ (sıralama) 3-Varoluş Cümlesi (var/yok)	A1
2	1-Şimdiki Zaman (genel) 2-Durum Ekleri (yönleme, kalma, çıkma) 3-Ulaçlar ve İlgeçler	A1
3	1-İyelik Ekleri 2- Ad Tamlaması (Belirtili ve Belirtisiz) 3- Zincirleme Ad Tamlaması	A1
4	1-Geçmiş Zaman (belirli) 2-Koşaç Tümcesi (hikâye kipi) 3-Şimdiki Zaman, Ulaçlar, Bağlaçlar ve İlgeçler	A1
5	1-Emir ve İstek Kipi 2-Sıfatlaştırma 3-Karşılaştırma ve Üstünlük	A1
6	1-Durum Eki (belirtme) 2-Şimdiki Zaman (resmi, -mAktA) 3-İlgi Eki (ki) ve Bağlaçlar (da, de)	A1
7	1-Gelecek Zaman 2-Koşaç Tümcesi (olacak) ve İlgeçler 3-Gelecek Zaman (hikâye kipi) ve Eşitlik ve Görelilik Ekleri	A2
8	1-Geçmiş Zaman (belirsiz) ve Koşaç Tümcesi	A2

² Ankara Üniversitesi TÖMER. (2014). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

	(rivayet kipi) 2-Şimdiki Zaman (rivayet kipi) ve Gelecek Zaman (rivayet kipi) 3-Pekiştirme (-Dir)	
9	1-Geniş Zaman 2- Yeterlilik Fiili 3-Geniş Zaman (hikâye ve rivayet kipi)	A2
10	1-Adlaştırma 2-Adlaştırma (+iyelik)+durum 3-Dolaylı Anlatım (emir kipi)	A2
11	1-Ulaçlar -(y)İp -mEdEn 2-Ulaçlar -(y) ErEk 3-Ulaçlar -(y) E...-(y) E	A2
12	1-Ulaçlar (-mE için/ -mEk için) 2-Ulaçlar (mEk üzere) 3-Bağlaçlar (çünkü, bu nedenle, bu yüzden)	A2

2. Yeni Hitit- Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı (A1-A2 Temel) Dil Bilgisi Öğretimi Konularının Değerlendirilmesi

2.1. Birinci Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Birinci ünite dil bilgisi bağlamında kitapta A1 düzeyine yönelik 1- Koşaç Tümcesi (haber kipi) 2 -(İ)ncİ (sıralama) 3-Varoluş Cümlesi (var/yok) olmak üzere üç konu yer almaktadır. Koşaç tümcelerini haber kipi açısından “-(y)İm, -sİn, -(y)İz-, -sİnİz, -lEr; sıralama; -(İ)ncİ ve var/yok” cümleleri takip etmiştir. Ünitelerde konuların kısaca özetleri yapılmış hem de konuları destekleyici nitelikte örnekler ve etkinlikler sunulmuştur. Kitabın ilk dil bilgisi çalışması olarak zamir öğretimi ile başladığı görülmektedir. Zamirlerin kısaca isimleri verilmiş sonrasında bunlar örneklerle pekiştirilmeye çalışılmıştır. 14. sayfaya bakıldığında sıralama cümleleri görülmektedir. Burada da sıralama ifadeleri aldıkları eklerde birlikte örnek cümleler eşliğinde pekiştirilmiştir. Yine aynı sayfada koşaç tümcelerinin devamı niteliğinde kişi adları ve kişi eklerinin kullanımı öğretilmek istenmiş ve örneklerle desteklenmiştir. Dil bilgisi tablosunun hemen alt kısmında “Tamamlayalım” başlıklı bir etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlikte koşaç tümcelerinin benzerlerinin yazılması istenmiş bu sayede hedeflenen dil bilgisi kuralının pekiştirilmesi amaçlanmıştır. 17. sayfada yer alan varoluş tümceleri kısmında ise isim cümlelerinin öğretimi yapılmak istenmiştir. Bu bağlamda verilen örneklerin uygun olduğu görülmüştür.

2.2. İkinci Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

İkinci ünite dil bilgisi bağlamında değerlendirildiğinde bu kısmın “Şimdiki zaman- (İ)yor” kuralı ile başladığı görülmektedir. Burada şimdiki zamanın kurallarını içeren genel bir tasnif yapılmış ve devamında örnek cümlelerle konu pekiştirilmek istenmiştir. “*Bir Meslek Seçelim*” başlığı altında “*Ben postacıyım Ankara’da oturuyorum. Sabahları çok erken kalkıyorum. Mektup dağıtıyorum. Bu zor bir iş. Çok yoruluyorum ama işimi çok seviyorum.*” (s. 21) metniyle öğrencilerin daha rahat bir öğrenim sürecinde olması sağlanmıştır. Bu örnek metinlere ek olarak, kişinin kendi bilgi ve birikimi ile kendisinin de bir metin yazmasının talep edildiği görülmektedir. Bu da dil öğrenen kişinin yaşayarak öğrenme sürecine girmesi açısından önem arz etmektedir. Çalışmanın devamında durum ekleri bağlamında yönelme, kalma ve çıkma hâllerinin öğretilmek istendiği gözlemlenmektedir. “Yerleştirelim ve Tamamlayalım” kısımları ile öğrencilerin bu konudaki pratikleri sağlanmaya çalışılmıştır. 29. sayfada dil bilgisi bağlamında –Dİkten sonra, -mEdEn önce bağlaçları öğretilmek istenmiştir. Burada “*Sırasını belirtelim*” etkinliği ile konunun pekiştirilmesi sağlanmıştır. Devamında ilgeçler konusu bağlamında –Den sonra, - Den önce, -(y)E kadar başlıkları görülmektedir. “*Süresini belirtelim*” başlığı içerisinde konunun örnekler ışığında boşluk doldurma yöntemi ile öğrenilmesi hedeflenmiştir.

2.3. Üçüncü Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Üçüncü ünite, A1 düzeyinde *İyelik Ekleri, Ad Tamlaması (Belirtili ve Belirtisiz), Zincirleme Ad Tamlaması* başlıkları dil bilgisi açısından değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Burada bahsi geçen dil bilgisi konularının tablolar yardımıyla anlatımının yapıldığı görülmektedir. Konunun açıklamasına destekleyici nitelikte örnekler yer almaktadır. İyelik eklerini pekiştirmek amacıyla “*Tamamlayalım, söyleyelim*” başlığı verilmiştir. “*Benim evim büyük/ Sizin dersiniz yok mu?*” gibi alıştırmalar bulunmaktadır (s. 33). 37. sayfada dil bilgisi bağlamında belirli ve belirtisiz isim tamlamalarının öğretildiği görülmektedir. Konunun kısaca tanımı yapılmış olup; örnek cümlelerle pekiştirilmiştir. “*Arabanın içinde neler var?/ Türkiye’nin nüfusu kaç?*” şeklinde örnek cümleler verilmiş ve isim tamlamalarının verilen ekler ile boşluk doldurma çalışması yapılması istenmiştir. Zincirleme isim tamlaması konusu 41. sayfada işlenmektedir. “*Telefon faturasının son ödeme günü yarın.*” “*Kitaplar çalışma masasının üstünde.*” gibi örnekler ile konu pekiştirilmiştir.

2.4. Dördüncü Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Dördüncü ünite, *Geçmiş Zaman (belirli), Koşaç Tümcesi (hikâye kipi), Şimdiki Zaman, Ulaçlar, Bağlaçlar ve İlgeçler* dil bilgisi başlıkları yer almaktadır. Çalışmanın başında geçmişe ait görseller verilmiş ve öğrencilerin görseller yardımıyla konuyu gözlerinde canlandırmaları istenmiştir. Bahsi geçen görsellerin alt kısımlarında olay ve durumların hangi yıllarda cereyan ettikleri sunularak etkinlik oluşturulmuştur. Dil bilgisi açısından geçmiş zaman öğretilmek istenmiş ve sözcüklerin hangi ifadelerle birleşebileceği konusunda öğrencilerin beyin fırtınası yapması istenmiştir. Konunun öğrenilmesi amacıyla geçmiş zamana dair farklı ekinlikler ile bu ekin kullanılması fark ettirilmeye çalışılmıştır. “*Bayan Taksici*” metninde “Gazeteci ve Nevin Sağlam”ın konuşmaları bu dil bilgisi kuralının metin içinde görülüp öğrenilmesi açısından önem arz etmektedir (s. 47). Koşaç tümcelerinin tablosu ise sayfa 50’de karşımıza çıkmaktadır. Burada da tablodaki açıklama ve örnek cümlelerden sonra “*Tamamlayalım*” başlığı ile etkinlik

oluşturulmuştur. 52. sayfada şimdiki zamanın hikâyesi dil bilgisi konusu yer almaktadır. Konunun tablo halinde özeti çıkarıldığı görülmektedir. Ayrıca “Onlar konuşmuyorlardı?”, “Sen az önce gülüyordun?” gibi örnek cümlelerin yer almaktadır. “Yanlış çizelim” başlığı ile öğrencilerin “Ben Çocukken” metni içerisinde yanlış olan dil bilgisi kurallarını çizmeleri istenmektedir. Yine aynı sayfada ulaçların dil bilgisi öğretimi için bir tablo yer almaktadır. Kısaca konunun özeti verildikten sonra yine örnekler yardımıyla pekiştirilmek istenmiştir. “Tamamlayalım” ifadesi ile öğrencilerin boşlukları doldurması beklenmektedir. 55. sayfada ise dil bilgisi bağlamında bağlaçların ve edatların öğretimi yapılmak istenmiştir. Verilen tabloda konunun tanımı yapılmış ve “Tamamlayalım, Yanıtlayalım, İle İle Yerleştirelim” etkinlikleri ile boşlukların dil bilgisi kurallarına uygun olarak doldurulması talep edilmektedir.

2.5. Beşinci Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Beşinci ünite kapsamında A1 düzeyine ait olarak gösterilen: *Emir ve İstek Kipi, Sıfatlaştırma, Karşılaştırma ve Üstünlük* konularının verilmek istendiği görülmektedir. 57. sayfada istek ve emir kiplerinin yer aldığı görülmektedir. Bu kipler, cümle içinde şahıslara göre çekimlenmiş haldedir. “Tamamlayalım” kısmında 10 cümle verilmiş ve cümlelerin etkinlik açısından öğrencilerin doldurulması istenmiştir. “Gıda Alışverişinde” başlığı ile emir ifadelerinin tamamlanması talep edilmiştir. Bahsi geçen bu alıştırmaların devamında, “Çınar Restoran” başlıklı bir diyalog metni kitaba dâhil edilmiştir. Bu metinde de istek ve emir kipinin öğretilmesi amaçlanmıştır. Kitabın 61. sayfasında dil bilgisi konusu olarak sıfatlaştırma bulunmaktadır. Bu konuda tablo şeklinde kısa bir özet ile anlatılmaya çalışılmıştır. Etkinlik 11’de “Zıt anlamlısını işaretleyelim” başlığı ile “evlivesiz-bekâr” ifadelerinden zıt anlama uygun olanların işaretlenmesi beklenmektedir. Kitabın 65. sayfasında karşılaştırma ve üstünlük ifadesi sağlayan dil bilgisi kuralları yer almaktadır. Tablo halinde kısa bir bilgilendirme ve örnekler ile konunun anlatıldığı görülmektedir.

2.6. Altıncı Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Altıncı ünite dil bilgisi olarak: “Durum Eki (belirtme), Şimdiki Zaman (resmi, -mAktA), İlgî Eki (ki) ve Bağlaçlar (da, de)”ın öğretildiği görülmektedir. Durum eklerinin öğretildiği tabloya 69. sayfada rastlanmaktadır. Burada öğrencilere kaynaştırma ünsüzü “y”nin öğretilmeye çalışıldığı da söylenebilir. “Yanlış çizelim” başlığında “Hangi diller/dilleri biliyorsunuz?” gibi örnekler verilmiş ve öğrencinin yanlış olan kelimeyi çizmesi istenmiştir. Şimdiki zaman konusunu öğretmek amacıyla bir tablo verilmiş ve tablonun hemen altına 19. numaralı etkinlik bünyesinde cümlelerin yeniden yazılması istenmektedir. 77. Sayfada ilgi ekinin öğretimi için bir tablo yer almaktadır. Bu tablonun da hemen altında verilen cümleleri ilgi eki almış hâle getirip yeniden yazmaları istenmiştir. Yine aynı sayfada bağlaçların öğretimi yapılmıştır. Tablodan sonra etkinlik bağlamında dinleme ve tamamlama hususunda çeşitli alıştırmalar konulmuştur.

2.7. Yedinci Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Yedinci ünite, “Gelecek Zaman, Koşaç Tümcəsi (olacak) ve İlgeçler, Gelecek Zaman (hikâye kipi) ve Eşitlik ve Görelilik Ekleri” dil bilgisi konuları bulunmaktadır. 81. sayfada gelecek zamanı öğretmek amacıyla zaman eklerinin, kişilerinin ve örnek cümlelerin yer aldığı bir tablo verilmiştir. Tablonun hemen alt kısmında “Tamamlayalım, Yanlış Çizelim, Yerleştirelim, Tümcce Yazalım” etkinlikleri bulunmaktadır. “Okuyalım, İşaretleyelim” başlığı ile de konunun

pekiştirilmesi hedeflenmektedir. 85. sayfada koşaç tümcesi bağlamında gelecek zamanın öğretimi hedeflenmektedir. “Ben bu yıl mezun olacağım” şeklinde örneklerle konunun anlaşılması istenmektedir. Tamamlama ve dinleme etkinlikleri ile kitabın genelindeki etkinlik çalışmaları gibi bir plan oluşturulmuştur. 86. sayfada İlgeç konusunun örnekler yardımıyla öğretilmesine çalışılmıştır. Yerleştirme ve cümle kurma etkinlikleri ile öğrencilerin sürecin içine dâhil olmalı beklenmiştir. 88. sayfada gelecek zamanın hikâyesi konusu yer almaktadır. “Dün hastaneye gidecektin, gittin mi?” gibi örnek tamamlama etkinlikleri tablo ile konunun tanımı yapıldıktan sonra sunulmuştur. 91. sayfada eşitlik ve görelilik anlamını sağlamak amacıyla dil bilgisi konusu yer almaktadır. Tablo halinde kısaca konunun açıklaması yapılmış ve örnekler sunulmuştur. Tamamlama ve farklı sözcüğü bulma hususunda konuyu pekiştirmek amaçlanmıştır. Yerleştirelim ve sürdürüelim başlığı ile bir kamp süreci anlatılmış ve öğrencilerin ilgili boşlukları dil bilgisi konularına hâkim olarak doldurmaları istenmiştir.

2.8. Sekizinci Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Sekizinci ünite, *Geçmiş Zaman (belirsiz) ve Koşaç Tümcesi (rivayet kipi), Şimdiki Zaman (rivayet kipi) ve Gelecek Zaman (rivayet kipi), Pekiştirme (-Dir)* dil bilgisi konuları yer almaktadır. “*Rivayet Odur Ki- Bir Zamanlar*” görseli ile başlayan ünite öğrencilerin geçmişe dair bir canlandırma yapmalarını beklemektedir. 93. sayfada geçmiş zamanın belirsiz şekli işlenmiş ve tablo halinde konu sunulmuştur. “*Nergis*” adlı bir okuma metni verilmiş ve çeşitli işaretlemeler yapılması istenmiştir. Tamamlama ifadelerine ek olarak bir masal oluşturulması şeklinde bir etkinlik konulmuştur. 94. sayfada koşaç tümcelerinin rivayet şekli yer almaktadır. “Dün ne yaptım?” başlığı ile öğrencilerin günlük yaşamlarından kesitler ile karşılaşması istenmiştir. Kendilerinin de bu bağlamda bir metin oluşturulması beklenmiştir. 96. sayfada şimdiki zamanın ve gelecek zamanın rivayeti tablo hâlinde sunulmuştur. 101. sayfada pekiştirme hususunda bir dil bilgisi tablosu yer almaktadır. “*Biliyor musunuz*” başlıklı bir etkinlik ile konunun daha iyi pekiştirilmesi hedeflenmiştir.

2.9. Dokuzuncu Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Dokuzuncu ünite, “*Geniş Zaman, Yeterlik Fiili, Geniş Zaman (hikâye ve rivayet kipi)*” dil bilgisi konuları bulunmaktadır. Ünite, “*Farklı Dünyalar- Çok Kültürlü Bir Dünya*” başlığı ile başlamakta ve dinleme metni ile öğrencilerin konu hakkında bilgi edinmeleri sağlanmak istenmektedir. 105. sayfada dil bilgisi bağlamında geniş zaman öğretmek istenmiştir. Konunun kısaca tanımı ve örnek cümleler tablo halinde yer almaktadır. Tablonun alt kısmında 3 ve 4. etkinlikler de tamamlama ve eşleme alıştırmaları görülmektedir. 108. sayfada yeterlik fiili yani –ebilmek ifadesini içeren örnekler ve konu anlatımı verilmiştir. Bu konu anlatımına destekleyici nitelikte 12. numaralı etkinlikte tamamlama cümleleri araştırma olarak eklenmiştir. 13. etkinlikteki “*Erkek Dadılar*” okuma parçası ile dil bilgisi konusunun pekiştirilmesi amaçlanmıştır. Geniş zamanın hikâye ve rivayet kipinin verildiği 113. sayfada da aynı şekilde bir tablo ve çeşitli örnekler çalışmada kullanılmıştır. Konunun tanıtım tablosuna geçilmeden önce üst sayfada hazırlık mahiyetinde “*Eskiden nasıldı?*” etkinliği önem arz etmektedir. Bahsi geçen dil bilgisi kurallarının tanıtım tablosundan sonra ise tamamlama ve dinleme etkinliği ile çeşitli alıştırmalar yapılmak istenmiştir.

2.10. Onuncu Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

Onuncu ünite, “*Adlaştırma, Adlaştırma (+iyelik)+durum, Dolaylı Anlatım (emir kipi)*” dil bilgisi konuları yer almaktadır. “-ma, -me, -mak, -mek, ış,-yış, -ış,-yiş, -uş, -yuş, -üş ve yüş” ekleri adlaştırma konusu içerisinde sunulmuştur. Bahsi geçen eklerin konu anlatım tablosundan önce “Televizyon Dünyası” adlı okuma metninde tanıtımı yapılmak istenmiştir. Bu metin içerisinde boş bırakılan yerlerin ilgili dil bilgisi kurallarına uyacak şekilde doldurulması beklenmiştir. Tablo verildikten sonra ise “*Tamamlayalım*” etkinliği ile 12 örnek alıştırma cümlesi verilmiş ve doldurulması istenmiştir. 121. sayfada adlaştırmanın iyelik ve durum ekleriyle birleşimi üzerine bir tanımlama tablosu yer almaktadır. Bu tablo içerisinde yine konuyu açıklar mahiyette örnekler sunulmuş ve pekiştirme maksatlı örnek etkinlikler verilmiştir. 125. sayfada dil bilgisi konusu olarak emir kipinin anlatıldığı örneklerin bulunduğu bir tabloya rastlanmaktadır. Öğretilmek istenen konu tablosunun ardından öğrencilerin tümce yazmaları istenerek etkinlik çeşitliliği oluşturulmaya çalışılmıştır.

2.11. On birinci Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

On birinci ünite, “*Ulaçlar -(y)İp –mEdEn, Ulaçlar -(y) ErEk, Ulaçlar -(y) E...-(y) E*” dil bilgisi konuları bulunmaktadır. Ünite, “*Sağlıklı Bir Yaşam- Sağlığınız için*” başlığı ile “Sağlıklı Olmak” okuma ve eşleştirme metni ile başlamaktadır. 129. sayfada -(y)İp –mEdEn ulaçlarının tanımı tablo halinde sunulmuştur. Tablonun hemen alt kısmında “*Yeniden yazalım*” etkinliği ile konu pekiştirilmek istenmiştir. “*Tamamlayalım*” etkinliği ile “*Lütfen randevu alıp gelin.*” şeklinde bağlaçların öğretimi uygulamalı olarak gösterilmiş ve öğrencilerin doldurması beklenmiştir. 133. sayfada “*Doğa Otel*” başlıklı bir metin verilmiş ve metnin boşluklarına çeşitli kelimelerin yerleştirilmesi istenmiştir. Devamında -(y) ErEk, olarak bağlaçları tablo halinde karşımıza çıkmaktadır. 16 ve 17. etkinlikler ile konunun anlatımına örnekler verilmiştir. Öğrencilerin bolca etkinlik içerisinde olması sağlanmıştır. 137. sayfada -(y) E...-(y) E ulaçlarının öğretimi hedeflenmektedir. Bu bağlamda konunun yine tablo şeklinde anlatımı sağlanmıştır. “*Tamamlayalım ve Yerleştirelim*” başlıklı 27 ve 28. numaralı etkinliklerde yine aynı bağlamda konunun etkinlik pekiştirilmesi yapılmıştır.

2.12. On ikinci Ünitenin Dil Bilgisi Bağlamında Değerlendirilmesi

On ikinci ünite, “*Ulaçlar (-mE için/ -mEk için), Ulaçlar (mEk üzere), Bağlaçlar (çünkü, bu nedenle, bu yüzden)*” dil bilgisi konuları işlenmiştir. “*Yolculuk- Nereye gidelim?*” başlığıyla başlayan ünite birçok etkinliği içerisinde barındırmaktadır. 141. sayfada yer alan (-mE için/ -mEk için) bağlaçları dil bilgisi konusu olarak tanım ve örnekler içeren bir tablo şeklinde yer almaktadır. Tamamlama, dinleme, işaretleme etkinlikleriyle konunun anlaşılır hâle gelmesi sağlanmıştır. 146. sayfada yer alan (mEk üzere) bağlacının öğretimi yine tablo haline tanım ve örneklerden oluşmaktadır. 16,17 ve 18. etkinliklerde tamamlama ve yanıtları çizme şeklinde öğrencilerin konuyu daha iyi anlamaları hedeflenmiştir. 149. sayfada “*çünkü, bu nedenle, bu yüzden*” bağlaçlarına ait bilgilendirme tablo verilmiştir. Bu tablonun devamında yine tamamlama ve sıralama etkinlikleri ile konu öğretilmeye çalışılmıştır.

Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi için hazırlanan kaynak ders kitaplarının öğrenci ve öğretmenler açısından önemi büyüktür. Bulduğumuz dünyada dilin öğretim yöntemleri, dilin öğrencilerinin çeşitli gereksinimleri, yaşları, dil bilgisi ve dil seviyeleri, yaşanan çevre, dilin öğretim tekniği ve stratejik yapısı ne kadar dikkatle ele alınır ve de bu bağlamda bir kitap seti hazırlanırsa dilin öğretimi de o kadar sağlıklı hâlde ilerler. Çalışmamız Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe Ders Kitabının dil bilgisi bağlamında A1 ve A2 Temel düzeyinin incelenmesinden oluşmaktadır. Çalışmanın genelinde görüldüğü üzere kitabın dil bilgisi kurallarını tablolar halinde kitabın okuma, yazma, dinleme metinleri bağlamında yaydığı görülmektedir. Tamamen bir dil bilgisi bütünlüğünün olduğu söylenemez. Öğretim açısından etkinliklerin ve örnek cümlelerin bulunması ve bunların anlaşılır düzeyde olması önemlidir. Fakat çalışmanın genelinde tablodaki bilgiler öğrenci kişi için kolayca anlaşılır düzeyde değildir. Bu bağlamda İngilizce dil mantığıyla örtüşen bir yol yürüdüğü izlenimi bulunmaktadır. Konuların ekler ve sözcükler şeklinde verilmesi ve bunların da görselle desteklenmesi ise olumlu bir tespittir. Öğrencinin kuralı görüp, görselle destekleyip sonrasında örnek alıştırmalar ve etkinlikler yardımıyla konuyu pekiştirir hâle gelmesi de bir başka olumlu değerlendirmedir.

Kaynaklar

Ankara Üniversitesi TÖMER. (2014). Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı 1. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Avcı, Yusuf ve Küçük, Serhat (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Bilgisi Öğretimi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 12(35), 49-67.

Oruç, Şerif (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(1), 311-322.

Özdemir, Osman (2019). Türkçe öğrenme ve öğretmenin anlamı ve önemi. *Türkçe öğrenme ve öğretim yaklaşımları*.

Sezer, Zekeriya (2018). Dilini koruyan, geleceğini korur. *Türk Dili Dergisi*, 68(797), 73-78.

Tüm, Gülden (2022). *Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Gücü ve Geleceği*. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği Yayınları, Ankara.

Yaşartürk, İsmail (2024). Yazma güçlüğü olan çocukların klavye ve el ile hikâye yazma becerilerinin geliştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi. Ankara. (Erişim No: 844511)

Yıldırım, Oğuz (2023). Mustafa Kutlu'nun Uzun Hikâye İsimli Eserinde 2018 Türkçe Öğretim Programında Yer Alan Temalara Ait Bulgular ve Yorumlar. *Türük: International Language Literature & Folklore Researches Journal/Uluslararası Dil Edebiyat Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 11(35).